

Лобви Сад

БРОЈ 9	За уредништво одговара МИОДРАГ ВЛ. ЈОВАНОВИЋ	УРЕЂУЈУ МИОДРАГ ВЛ. ЈОВАНОВИЋ ДУШАН ЧАМПРАГ	За власника и издавача одговара ДУШАН ЧАМПРАГ	ГОДИНА XIV
-----------	---	---	--	---------------

Шта нам недостаје и шта треба да се уради?

Под овим насловом ће наш лист донети неколико интересантних и актуелних питања о проблемима комуналне политике и урбанизације града. Та питања обухватиће све најважније моменте тако, да ће грађани једном коначно, кроз објективни приказ основних потреба једнога модерног града моћи објективно расуђивати о свакоме од њих и опредељивати се, према положају и утицају своје, да ли ће и у којој мери на истима сарађивати.

Циљ ових чланака биће у главном, да се у најосновнијим потезима изнесе оно што је општина дужна да учини за своје грађане и тиме одговори својој дужности и задатку с једне стране; а с друге стране да се и грађанима пружи прилика, да оцењују важност и прешност тога, пруже својој општини пуну моралну и материјалну потпору, у остварењу постављених задатака. Ово потпуно свакако под условом, да се решењу сваког питања приступа савесно и без икаквих задњих побуда. Основна полазна тачка у овој ствари је та, да се свакоме од тих послова, у читавом том програму рада општинске градске управе одреди и да правилан облик и правац.

Под комуналном политиком града, с обзиром на прописе закона о општинама, подразумева се: старање о унапређењу града у свима правцима његовог привредног, моралног, здравственог, просветног и културног живота. Овим су уједно, у главном обележени и главни задаци једне општине. Из тога се у исти мах види, да обим рада једне општине није мали и да је комунални део рада управо највећи и најважнији.

Према томе сваки грађанин при избору своје општинске управе има право, а и дужност му је, да добро оцењује способност оних које бира и којима кроз избор ставља у извршење општинске послове. Ово исто важи и у случају ако се часници именују, да овај ко њихово именовање спроводи, води рачуна о предностима и способностима оних, које именује општинским одборницима и часницима.

Изабране или наименоване управе дужне су, да са своје стране учине и допринесу све, да грађане задовоље и оправдају истина тешко, али веома часно и достојно поверење.

Истина је, да је задатак скоро сваке општинске управе тежак не само по обимности и разгранатости њених дужности,

већ и ради тога, што се њихов рад од стране појединачних или групе извесних грађана гледа кроз партизанску призму, са не малом дозом неоправдане зависти и подвргава често критизи која је без основа. Све то само ради тога, што се у то унесе лични моменти више него начелни погледи и оправданост стварности која је очита. Када би та критика имала свога начелног оправдања, она би била позитивна те као таква уродила и плодом. Јер, сваки онај човек, који је истински свестан свога грађанског положаја и дужности не избегава објективне критике, јер се она обично оличава у корисним и практичним сугестијама и саветима.

Да би се, дакле, позиву и дужности удовољило, потребно је, пре и изнад свега, да општинска управа буде свесна своје дужности, да у ту дужност унесе сву своју вољу, савесност, максимум енергије, крајњу пожртвованост и беспрекорну честитост и поштење. Али такву општинску управу има да помаже и целокупно грађанство. У таквом случају мора се сваки грађанин одрећи друштвених предрасуда, хифтизанства и личног нерасположења, јер они нису до сада нигде и ни у једном послу дали позитивних резултата.

Сразмерно величини и тежини задаће општинских управа надлежни су и дали самоуправу у раду, са уверењем, да ће кроз њу грађани сами кроз себе учинити више и створити веће могућности за подизање општинских вредности. А баш ради тога, ради те самоуправе, ради оправдања исте, треба грађани да буду свесни својих, колико права, толико и дужности и потреба, те да, удовољавајући истима у најширем обиму, потврде и посведоче ујамно поверење и своју општинску, то заједничко добро унапређују онако, како и колико који најбоље уме и може. Јер, ако између општине и њених грађана нема и не би било искрене сарадње, онда би и општинска самоуправа била лишена основа.

Задаци општинске комуналне политике

Општина је у ствари што и свака друга заједница — породица, задруга и томе слично, само у много ширем обиму. Она, према томе, сасвим природно, тежи, да има и прибави простор, на коме ће бити господар, који ће стајати под њеном влашћу и кога ће она

у заједничком интересу чланова заједнице, у овом случају грађана, уређивати и изграђивати.

Тај простор је у ствари атар (реон) општине. Он се дели на два дела: шири, под којим се подразумева простор који је ненасељен, или веома слабо насељен, а који служи за случај проширења града, његовог даљег наглашавања и прираста и ужи, т. зв. грађевински реон, изграђен и насељен.

У тај комплекс земљишта, природно је, улази и земљиште које је општинско својина. И ради њега постоји основни задатак општине. Он се састоји у прикупљању тога земљишта, што је могуће више и подизања објеката на њему. И у колико једна општина таквога земљишта више има, у толико је материјално више збринута, јер јој оне омогућује кредит, путем кога општина остварује остале задатке своје.

Њихово постојање има и један други циљ. Да се имањима општинским, у атару градских општина створи појас око приватних имања тако, да се град преко тога појаса не сме даље ширити и не може. Она, дакле, служе и за регулисање грађевинског реона, што је веома важно код питања урбанизације. Сем тога, та имања служе и за подизање потребних објеката за смештај разних општинских установа: канцеларија, пожарне чете, огледних станица, градског врта, градске економије; затим за шумљавање, паркове, игралишта — дакле објеката од хигијенске и материјалне користи.

Са свега горе изложенога, општина нукуом случају, сем преке потребе и оправданих разлога, не би своје земљиште смела отуђивати. Нарочито је важно да наша, новосадска општина буде обзирљива код овога питања, јер је и онако до сада већ много нагубљено. Изузетно и веома строго треба водити рачуна о земљиштима на Лимау и оних који се налазе у близини Дунава, јер ће се тако, после радова на исушењу добити двострука корист: град се више неће развијати изван садањих граница ка околним селима, а будуће његово развијање има да греди Дунаву, што је са свим природно.

Задатак општине да чува своје земљиште у тесној је и нераздвојивој вези са њеним задатком у погледу грађевинске политике. Овде долази на првом месту генерални план, који служи као основ за унапређење и уређење града. Од њега се, у веома ретком неопходно по-

требном случају сме и може отступати.

Грађевинска политика даље обухвата и питање станова за оне грађане, који немају својих зграда, али који су настањени у нездравим становима. Ово питање је за општину увек лако и она ће га брзо решити, ако је водила и води паметну и економичну земљишну политику, путем које се осигурава јевтиним и брзим хипотекарним кредитом; ако је обезбедила санкцију својим одлукама о уређењу града; предвидела минималне таксе за набавку грађевинског материјала, утицала на појевтињавање истог, омогућила јефтинији живот, а тиме и рзвну свагу, чиме утиче на развијање и утакмицу приватне иницијативе.

Створити услове за зидање још увек не значи повољно решење смештаја грађана. Јер тим грађанима треба омогућити лак и брз прилаз њиховим зградама што значи — подићи калдрму, изградити тротоаре, створити брза и јефтина превозна сретства.

Но и тиме вије учињено све. Треба се постарати да се ти грађани снабдеју здравом пијаком водом у довољним количинама и осветљењем у домовима и по улицама.

Са поменути, општина већ прелази на извођење здравствене политике, у чији обим улази између осталог: подизање јевтиних речних купатила, у којима би се грађани могли за јефтине и мале паре купати. Затим изградња канализације, ради одвођења нечистоће из града; подизање паркова, игралишта за децу, спортских игралишта, школских зграда, станица за контролу животних намирница, модерних пијаца, подизање домова за породице, одојчад, диспанзере за туберкулозне, амбуланте и т. д.

(Наставиће се).

ДРУШТВО

И опет један немно догађај у школи. Ученик ножем насрнуо и повредио свога професора. То је већ који пут! То управо прети да поставе систем, те да унесе још више забуне у и онако недовољно чврсте односе ученика и школе, односно наставника и ђака. Никада, можда, до недавно, годинама није регистрован случај, да је ученик због било чега насрнуо на свога наставника. Најмање због слабих оцена. Данас, међутим, то је веома честа појава, која узима све веће размере.

Некада, а верујемо да је то у претежној мери и данас, учи-ло се и проповедало, да школа поред просвећености развија дух и осећања дужности, правде и поштења. Школа је била светиња, а наставници су се поштовали као родитељи. Пре је ученик могао да се заборави да увреди оца и мајку, али увредити професора није му ни на памет падало. Слаба оцена је била или резултат ученичке лењости или неспособности. Трећег није било. Са тим су се мирили и ђаци, и професори, и ђачки родитељи. Бак је могао кроз зубе, из чисто дечје ћуди да процеди, како га наставник мрзи, али је то задржао за себе. Нико ме другом није смео рећи, док се с друге стране трудио да лекцију научи и оцену поправи. А не може се порећи, да је раније било теже учити. Ако ни због чега другог, а оно због мањег броја ученика и чешће могућности да их наставник свакога часа испита и прозове. Најмање се могло десити, да један ученик има више од две слабе. Трећа му је, и то озбиљно, угрожавала могућност даљега школовања, што је са свим оправдано.

Данас пак, ђак кроз два тромесечја има по четири до пет слабих оцена, а да при томе остају донекле равнодушни и наставници и ђачки родитељи. Што се ђака тиче, они да нису равнодушни не би пет слабих ни дочекали. И сад, место да се томе нађе узрока, да се такве појаве спрече и онемогуће, да се такви из буди ма каквих обзира не пуштају даље, они се провлаче, из године у годину, из разреда у разред. Родитељи интервенишу, обећавају само још једну годину па ће га извести, наставници попуштају, а деца — искоришћују. И сада долази оно најжалосније. Кад се напокон стекне уверење да такав више и поред све добре воље не може напред, он одједном прибегава — криминалу.

Није му крива ни његова лењост, ни родитељска равнодушност, ни околина која га је на све друго само не на учење терала и одушевљавала, већ само наставник.

И природно је, данас или сутра, он би се и онако наставнику осветио. Ако не физички, а оно морално. Јер наше друштво већ и онако сувнише пати од недоучених и оних који су се силом прилика кроз школу провлачили, којима је школа само послужила као погодан сретство за успех у животу. Многи су из школе изнели само дипломе, што им је у осталом циљ и био, а никако знање.

Међутим, нико се до сада није озбиљно позабавио тим питањем. Све се сведе на судску или дисциплинску одмазду и ствар преда забораву. А у томе баш и лежи зло које даје нострека новим подвизима. Зар се томе не би могло стати на пут? Зар се не би могла поштрита мера за регулисање тих односа? Зар се не би могао пронаћи начин, да се ученици истински одушевљавају школом и својим наставницима?

Мислимо да може. Растерити ученика свега што није школско у првом реду. Затим, растерити их непотребних

предмета и школску наставу саобразити духу времена. Увести пуно наставу која ће онемогућити ученике да своје слободно време проводе ван школе и школских уџбеника. Поштрити мере пријемног испита, а исто тако и годишњих оцена. Отстранити сваки утицај на наставнике и дати им сталност и независност као и судијама. Појачати односе између заједнице дома и школе и приволети родитеље, да већу пажњу обраћају према својој деци. Омогућити сиромашним, а добрим у-

ченицима, да у школи напредују без борбе за егзистенцију, која безусловно и поред све урођене способности одвраћа дете од њенога пуног искоришћења.

Јер, револвер, нож и витриол нису ни најмање погодна „педагошка“ сретства. Она се, кад год, морају у пуној мери применити и према онима, који су били позвани и данас су позвани да их од омладине одстране, а не само према недужним наставницима, који су најмање криви.

ГРАЂАНИ — НОВОСАЂАНИ ИМАЈУ РЕЧ...

У једном низу чланака објавили смо преко нашег листа многа питања из области комуналне политике и урбанизације града Новог Сада, који су наишли на различите коментаре међу нашим читаоцима. У главном, сви се слажу да су наша запажања и предлози потпуно оправдани и да је већ крајње време да се тим питањима већ једном коначно и озбиљно надлежни позабаве. Један од таквих чланака свратио је на себе пажњу и председника наше општине г. Др. Бранка Илића, који је поводом истог дао и једну своју изјаву, објављену преко нашега листа.

Ми, међутим, нећемо се задржати само на томе. О тим питањима писаћемо и даље, детаљније и опширније. По сваком од њих појединачно говориће се у појединостима. Изјава г. председника општине, и поред све њене важности и озбиљности још увек није довољна за њихово решење. О њима треба да се заинтересује и шира јавност те да покаже добру вољу, да је та питања интересују и да се она о њој брине.

Поводом тога, наше уредништво ће под горњом рубриком доносити у будуће мишљења појединих грађана о свима комуналним и урбанистичким проблемима онако, како их они схватају и замишљају. Надамо се, да та мишљења неће бити на одмет надлежнима, већ на против, да ће им добро доћи у утврђивању коначног плана за почетак извођења тих потребних радњи.

У данашњем броју доносимо чланак једнога вишег трговца и пуштамо га без икаквих измена и допуна, онако како га је уредништво примило. Он гласи:

„Ко је прочитао изјаву нашега председника општине у Вашем листу број 7 од 7 фебруара т. г. рећи ће: хвала Богу да се нашао већ једном један човек на положају који разуме, хоће, има воље и смисла да се наш град, наша „Српска Атина“, центар богате Војводине већ једном уреди и дотера, како му доликује и припада.“

Велика је срамота за нас грађане, кад нам земљаци и странци дођу и са иронијом примете и пребаце, како смо и ако поред највеће реке у држави ипак најпрљавији и највечистији град у Југославији. Оно истина је, да би у том правцу требала и државна власт да интервенише, али су горње примете и умесне и оправдане.

Ми верујемо да садањи председник општине и општинско претставништво желе нашем граду добра. Верујемо да ће и њихови наследници исто то чинити, а не би смели тврдити да су и њихови претходници били противни томе. Али поред све веровања ми видимо и то, да смо у томе питању стално и увек на истом месту, а да чак, према размерама града које су из да у дан све веће, са модерним тековинама и заостајемо.

Истина је, да председник општине и поред све добре воље не може сам ништа учинити, већ да то у многоме зависи од општинскога претставништва, а и од самих грађана. Јер, више људи више виде и знају, те да у томе правцу у интересу нашем општем треба и сваки грађанин своје примете и мишљење да објави.

На пример у српском крају, поред Милетићеве школе треба погледати ову нову грађевину. Зар ова неприродношћу својом не бode очи? Пођите например између царинарнице и државне фабрике свиле и погледајте оне рупчаге, јендеке, јаруге, ритине, муљ и т. д. А то су плућа будућег центра и „сити-а“ нашег града. Ту се има и сувише посла. Ту би и држава требала и имала шта да ради. Да, например канал пребаца до Дунавца, а општина цео простор парцелише и осигура индустриског краја и градилишта. Ту би се имао сместити и подешти модеран трговачки зимовник, силос и трговачко пристаниште. Јер се тамо гуши не само у простору, већ и у сираду.

Лако је критиковати оно што су други радили, али треба критиковати и мислити на оно шта и колико смо ми урадили и радимо. Подигосмо леп Спомен дом Блаженопочившем Краљу Ујединитељу, али смо неосетљиви према ономе страшноме благу и прљавштини око њега. Требај погледати Темеринску и Краља Петра II у лицу и видети ову прљавштину. По њој онај ко нас цени, мало нас цени, а ми смо далеко од тога да смо казати да то друкчије не може бити. Јер, „није срамота ни закрвљен, али је срамота ниш подеран“. А код нас је подерано на много страна и нико се и не трси да бар колико толико закрпи.

Треба видети оне дебеле слојеве блату у Стражиловској улици, у попречним улицама Малога Лимана (о периферији да се и не спомиње) где ни запреге са живом вучом, па ни

фијакеристи не могу да дођу и приђу. Погледати како се грађани гуше на зеленој пијаци. Зашто се она не пренесе на Јовановски трг, сено и слама на вашариште, а жато и храна на крај Темеринске? Зашто на Јовановском тргу нема јавнога кловета? Зашто град лети нема свога купатила на Дунаву за своје грађане, поглавито ове сиромашвије, који се морају купати дуж обале и бити изложени зарази услед прљавштине и ризику даљења? Зашто се не осигура аутобуски саобраћај до Клице и на Адамовића насеље? Зашто се просјачење не сувбија и не прогони? Зашто се болница са проширењем града није проширила, већ да буде још увек оволика из времена кад је град био три пута мањи? Много чега још има што нас грађане интересује. Ми критикујемо и зато нам се не може замерити. Место тога, треба убедљивим чињеницама и разлозима доказати и одговорити зашто се од свега тога до сада није ништа учинило и колико ће се и шта у најскоријој будућности од свега тога извести и учинити.

На крају да завршим народном: „У радише свега бише, у штедише још и више“ и не би желели да се деси по оној: „Неурадише ништа више, потрошише све што бише“.

Један грађанин.

СЈАЈАН УСПЕХ НОВИНАРСКЕ ЧАЈАНКЕ „1000 ЧУДА“

Поред многобројних приредба које су у току ове сезоне приређене у Новом Саду смело тврдимо да је најуспелија била приредба новосадских новинара, који су 14. о. м. приредили чајанку „1000 чуда“ у великој дворани хотела „Слободе“.

И ако су улазнице за чајанку биле доста високе, већ после 3 часа по подне није се могла добити ни једна улазница, јер велика дворана „Слободе“ није могла више да прими тако, да се око 200 њих морало да врате и не учествује на чајанци „1000 чуда“!

Већ у пола 4 часа по подне, дворана „Слободе“ је била препуна — око хиљаду душа — најотменије новосадске публике.

Тачно у 4 часа отпочео је програм, који је био шарен, лак и забаван тако, да је одушевио многобројну публику и оставио најлепши утисак.

У концертном делу програма највише топлих и искрених аплауза је пожељела наша омиљена и даровита радио певачица г-ђа Јованка Црњански, која је отпевала уз гитару неколико дивних севаљинки.

Гђица Цветковић уз пратњу гђе Наде Архипове, својим лепим, меким и умиљним гласом постигла је велики успех и била топло поздрављена, а наш Едо Љубић, својим дивним песмама изазвао је у публици лом, јер аплаузу није било краја.

Са великим успехом изведено је неколико артистичко-варијетских тачака. Симпатични оркестар „новосадских хавајаца“ је

Госпођица Мара Ненадовић

са великим успехом извео својих неколико тачака и био топло поздрављен.

Нами уметници, чланови Народног позоришта Дунавске бановине, приказали су једну духовиту шалу у једном чину, која је од многобројне публике топло примљена, а за коју много заслуге има г. Аврамовић.

Између тачака програма, изведена је на позорници модна ревија, која је ове године нарочито имала великог успеха, јер фирме: „Штоф“ г. Фрања Рот и „Модес“ Грчић дали су и показали новосадској публици најлепше и најмодерније моделе у великом избору.

Велико интересовање публике изазвали су дивни и врло укусни излози наших трговачких кућа: г. г. Лаза Миросављевић, Клајн Еуген, Мицић и Камлер.

Како су програм и модна ревија трајао скоро 2 часа, то је око 6 часова почела играња уз одличан глас г. Шварцмана. Но, како је публике било толико, да се у великој дворани „Слободе“ није могло играти, то се играло на позорници-бини под рефлекторима.

У 7 часова увече, г. Аврамовић, члан позоришта, објавио је преко микрофона — који је бесплатно инсталтирао г. Радојица Теофановић, велики и осведочени пријатељ новинара — да су пуштене у промет гласнице за избор „мис Нови Сад 1937“, и за непун 1 час публика је гласаницама извршила избор, чији је резултат саопштно жири око 8 часова увече.

За „мис Нови Сад 1937“ изабрана је са 280 гласова симпатична г-ђица Мара Ненадовић, ћерка г. Владе Ненадовића апотекара. За прву почасну даму изабрана је г-ђица Милица Цица Буњевчева, а за другу почасну даму г-ђица Дивна Јекић. Избор је публика поздравила бурним и одушевљеним аплаузом. „Мис Нови Сад за 1937“ и обе почасне даме добиле су дивне и скупоцене поклоне од најугледнијих фирми: Мицић и Камлер, Лаза Миросављевић, „Модес“ Грчић и Клајн Еуген.

Душан Чампраг.

Пресуда Новосадског Окружног суда као кривичног суда у штампарској парници Ђуре Драговића против Д. Чампрага, Д. Ђорђевића и А. Орестијевића

Поводом недавног суђења у штампарској кривници, г. Ђуре Драговић, објавио је, у своме листу „Југословенски Народ“, нетачан извештај са тога суђења, те, да би јавност у интересу истине била правилно обавештена о току парнице, објављујемо у целости пресуду новосадског Окружног суда, која гласи:

„Новосадски Окружни суд као кривични суд, под председавањем Петровић Божицара, и уз учешће судија Даниљевић Василија, као известиоца и Костић Хаџи Косте, као гласача, те судског приправника Растин Видосаве, као записничара, поводом оптужбе садржане у оптужници прив. тужиоца Драговић Ђуре од 2 априла 1936 г. Кшт. 4 и Кшт. 5 против Душана Чампрага, Димитрија Ђорђевића и Александра Орестијевића, због преступа увреде и клевете, означеног у чл. 52 Закона о штампи, у присуству прив. тужиоца Ђуре Драговића, оптуженика Чампрага, Орестијевића и Ђорђевића, који се налазе на слободи, Павлов Михајла, као заменика Јована Пековића и Малорада Арсенијевића, адвоката у Н. Саду, као браниоца, на основу главног претреса одређеног решењем од 8-XII 1936 бр. Кшт. 4 и 5/36 и одржаног јавно дне 2 јануара 1937 у Новом Саду, по саслушању коначног предлога тужиоца, да се оптуженици прогласе кривим у смислу оптужбе и одбране оптуженика да се ослободе од оптужбе одвојено благе казне, ниже означеног дана донео је ову

ПРЕСУДУ:

1) Оптужени Ђорђевић Димитрије, од оца Тодора и матере Софије вере православне, рођен у Параћину, живи у Новом Саду; 38 год. стар, држављанин Краљевине Југославије, по занимању новинар дописник „Политике“, жењен има 2 деце, писмен, војску служио, без иметка, до сада неосуђиван; *крив је:* што је у листу „Нови Сад“ у броју 3 и 4 од 14 јануара тек. год. навео за прив. тужиоца Драговића а у чланку „Ђуре Драговић у слици и речи“ у којем чланку између осталог каже: „1) чиме ћемо показати, да Ђуре Драговић има најмање права да моралише и чита лекције исправним новинарским радницима, који нису осуђивани и протеривани ради нечасних дела као он. Истовремено даћемо могућност, да се грађани Новог Сада мало боље упознају са личности Ђуре Драговића. 2) Нажалост морам да одговорим неком Ђури Драговићу самозваном „студенту“ политичке школе у Паризу и са многим другим титулама“ сматрам, да ми је испод достојанства да полемишем са човеком који је био више пута осуђиван ради превара и фалсификата и т. д. и човеком који је био протериван у два маха из Загреба, као опасан по туђу имовину, а исто тако и из Сарајева као нежељен гост. 3) Љут и пакостав,

што није могао бити примљен у наше удружење неки Ђуре Драговић гоњен својим немирним духом... да чланови не могу бити она лица која су осуђивана за нечасна дела. 4) Али, да јавност неби остала и овога пута необавештена о моралним квалификацијама Ђуре Драговића, нека ми буде дозвољено, да ја овде само у једном малом детаљу... изнесим разне подвиге Ђуре Драговића, ради којих је испаштао заслужену казну. 5) Ђуре Драговић син је ковача Раде Драговића, из Српских Моравица, рођен се 1898 године, вежењен је, без занимања, задње обивалиште Париз, дактилоскопиран, ознака: издаје се за студента политичке школе у Паризу, и обичан је скитница. И Драговићеви подвизи су забележени — Драговић је ухапшен на потрагу Судбеног стола у Огулину и осуђен. 6) Да је у тамници одлежао у једној камиони и неки људи у Загребу, који се још сећају тога процеса, упозорили су већ многе који су долазили у додир са Драговићем, да се чувају, јер да је он стари познаник Лепоглаве. 7) Три год. после Драговић је био суђен опет због преваре 27 августа 1928, ухапшен је на потрагу Котарског суда у Бакру ради преваре, на штету Јелисавете Вреш, од које је измамио 2700 динара. Драговић је покушавао једно изнуђивање, али га је то одвело у затвор. Преварио је Драговић и Стјепана Голуба за 618 динара; због свих тих ствари Драговић је осуђен — те уступљен Судбеном столу у Огулину, где је опет суђен на 28 дана затвора и 600 динара глобе. 8) Био је суђен још неколико пута на краћи затвор све због овакових превара, покушаја изнуђивања и т. д. 9) Пошто му је у Сарајеву ускраћен боравак Драговић је дошао да усрећи исто тако и Војводину. Прво је отишао у Суботицу, где је такођер почео да шврља и напада честите грађане — навео је све ове нечасне радње Ђуре Драговића и питао да ли је могуће, да овакво лице које је извршило низ дела из користољубља и против јавног морала, може бити уредник и власник листа. 10) Или човек као што је сам Драговић, чијом су се особом понајвише позабавили кривична и техничка полиција у Загребу, Сарајеву и Новом Саду. 11) Осуђен на 20 дана ради фалсификата, коју казну је издржао на основу потернице недавно у суботичком затвору. Исто тако потврдио је да је издржао и три месеца затвора ради крив. дела. 12) Све што је изнешено имао сам прилике да проверим код кривичног одељења Управе полиције у Загребу док у Техничком одељењу победовосно међу осталима налази се и фотографија Ђуре Драговића; чиме је учинио дело увреде из чл. 52. од IV. Закона о штампи, па како је на ово дело био изазван написом тужиоца у листу „Ју-

гословенски Народ“ од 7 јануара 1936 год. број 2 суд окривљеног Ђорђевића применом чл. 64. Закона о штампи, ослобађа се од казне.

Напротив пак, у колико предњи изрази сачињавају дела клевете, окривљени Ђорђевић ослобађа од оптужбе.

II Окривљени Александар Орестијевић, син Благоја и Кристине, вере православне, стар 32 године, рођен у Ивањици, живи у Новом Саду, дописник загребачких „Новости“, без иметка, неосуђиван; *крив је:* што је у листу „Нови Сад“ у броју 3 и 4 од 14 јануара тек. године навео за прив. тужиоца Драговића а у чланку „Ђуре Драговић у слици и речи“ између осталог:

1) На витковске нападе једне протуге која се зове Ђуре Драговић ово би засад био мој одговор: које и каква је Ђуре Драговић познат је многим у Загребу, Сарајеву, Суботици и другим местима, али можда није многим познато у Новом Саду — јер ми је иначе испод достојанства да полемишем са човеком, који је више пута осуђиван за нечасна дела, морам да одговорим једино ради оних људи у Новом Саду, који још не знају. 2) На витковски напад једног моралног и интелектуалног бедника, имао бих само ово да кажем: после свих превара које је починио, после многих протеривања из појединих места и осуда за прљава дела — Ђуре Драговић би требао, како то наш народ каже, да се покрије ушима и ћути. 3) Али се њега није држао, јер се латио лакших послова. 4) Исто тако добро је редакцији „Новости“ позната личност Ђуре Драговића јер се криминални сарадник редакције „Новости“ имао прилике да се повише забави са његовим подвизима у Загребу. Приликом једне афере Ђуре Драговића у Загребу, „Новости“ су донеле преко целе стране извештај са фотографијом Ђуре Драговића. 5) Данас прије подне, полицијске уве (затвор) добиле су једног одличног госта, Елегантног, витког господина, лепих манира, набусита понашања „вишеког положаја“ његове титуле су психолог, новинар, шеф, директор јавни радник. 6) Ђуре Драговић, познат је у Загребу због своје активности и великог талента за обмањивање, зна да блефира и фрапира сваког кога први пут види Драговић у Загребу, многа познанства и везе којима је толико бучно говорио — тако је он на пример познат полицији само не због одличних него због тамних страна. 7) После ових констатација о Ђури Драговићу, мислим да њему више нема места у Новом Саду. Његово лажно декламовање о моралу, поштењу и честитом раду, потпуно је депласирано. Ђуре Драговић нама, које је он напао у свом листу, није достојан ни да обрише ципеле. — Зато нека иде из Новог Сада у

неко место где га мање познају. И новосадско грађанство треба да се што пре отресе оваког баласта и да га одаведе вајури, јер је штета за сваки динар, који Драговић од новосадских грађана убере. 8) Превара с концесијама на рачун „Единост“ психолог, новинар, јавни радник — човек с одличним везама — Ђура Драговић ухапшен је на пријаву задруге „Единост“ због преваре 31.400 динара, што је подигао од задруге да јој набави концесију, јер су они који дају концесију најбољи лични пријатељи — стари робљаши и изговаш поновно ће бити протеран из Загреб; чиме је учињено дело увреде из члана 52. од IV. Закона о штампи, но како је на ова дела био изазван написом тужиоца у листу „Југословенски Народ“ од 7 јануара 1936 године број 2, суд окривљеног Орестијевића применом члана 64. Закона о штампи ослобађа од казне.

Напротив пак уколико претходни изрази сачињавају дело клевете, окривљени Орестијевић ослобађа се од оптужбе.

Да окривљени Ђорђевић и Орестијевић у смислу § а 311. крив. суд. пост. плате тужиоцу Драговићу солидарно 1000 динара на име кривичних трошкова.

Приватни тужилац Драговић за своје приватноправно потраживање упућује се на особ. грађанску парницу.

III Душан Чампраг, син Тодора и Софије, уредник листа „Нови Сад“, стар 42 године, рођен у Чуругу, живи у Новом Саду, вере православне, без иметка, осуђиван по закону о штампи на новчану казну од 1.000 динара, ослобађа се од оптужбе;

што је као уредник листа „Нови Сад“ у свом листу пропустио у намери вређања и клеветања горе цитиране писме, чиме би учињено дело увреде и клевете из чл. 52. од 1. и IV. Закона о штампи.

РАЗЛОЗИ:

По завршеном извиђању а по својој савести и убеђењу заснованом на слободној оцени свих доказа изнетих на главном претресу, суд је установио:

Да су и инкриминисани чланци изашли у листу „Нови Сад“ број 3 и 4 од 14 јануара 1936 године, чији је уредник и издавач Душан Чампраг.

Окривљени Ђорђевић и Орестијевић признају да су писци инкриминисаних чланака и бране се: да су истим написом изазвали чланком приватног тужиоца у листу „Југословенски Народ“ од 7 јануара 1936 године, где их је приватни тужилац безразложно напао, овим чланком они су се само бранили од напада приватног тужиоца. У осталом наступили су доказ истинитости изнетих чињеница.

Окривљени Чампраг брани се да није имао намеру да вређа и клевета, већ је на молбу окривљених овима уступио свој лист, пошто они свога листа немају, како би се они одбранили од напада приватног тужиоца, а и да би се разчисти-

ли односи у новинарском Удружењу.

Суд је даље утврдио следеће чињеничко стање:

Пресудом Окружног суда у Огуливу Кипа. 370-1932 од 12 свибња утврђено је да је приватни тужилац Драговић одговарао за више дела преваре, од којих је за поједина дела осуђен, а за поједина ослобођен оптужбе. Пресудом истог суда од 22 липња 1923 године број 1-458-20 приватни тужилац је осуђен за дела преваре и управљење лажних исарава на кавку тешке шамнице у трајању од три месеца.

Извештајем сарајевске полиције број 43488-1936, утврђено је да је приватни тужилац био уредник листа „Југословенско Братство“, да је износио јавне претње кафанарима и хотелијерима што нису примали његов лист и на исти се претплатили, те је тиме увео узнемирење међу овдашњим грађанима, ради чега је од ове управе број 1016 кр. од 27-II 1934 године кажњен са 20 дана затвора.

Извештајем Управе полиције у Загребу број 173663 од 3 новембра 1936 године утврђено је, да је приватни тужилац фотографирани и дактилоскопиран 13 јуна 1923 године и да се издаје за новинара, као и да је био ухићен 21 марта 1928 године ради преваре, па је 25 марта предан Судбеном столу у Загребу, где је поступак под бр. 4093-26 у течају, био ухићен 14 августа 1933 године бр. 114305 ради преваре и 17 августа 1933 предат истом суду где је 20 децембра Кап. 3345 33 ослобођен од оптужбе. Исти је као особа погубелна по туђе добро суђен на изгон из Загреб и то 23 марта 1928 године под бројем 30844 на две године и 17 јула 1933 број 114305 на пет година.

Извештајем Претстојништва градске полиције у Суботици број 24761 да је приватни тужилац код тога Претстојништва издржао казну од 20 дана затвора, којом га је казнила Управа полиције у Сарајеву.

Лист „Загребачке Новости“, који је суду приказан и прочитан од 15 августа 1933 године број 223 писао је о приватном тужиоцу у вези са преварама задруге „Единост“ но да је прив. тужилац, према својој изјави за ово ослобођен оптужбе.

Према оваквом стању ствари суд сматра, да су окривљени успели доказати да је приватни тужилац више пута осуђиван за нечасна дела; да је два пута протериван из Загреб; да су о њему писале загребачке „Новости“; да је од стране полиције у Загребу дактилоскопиран и фотографисан — те према томе за све ове наводе окривљене је у смислу члана 61. Закона о штампи и 311 крив. Закона ваљало ослободити од оптужбе.

У колико окривљени нису успели доказати поједине чињенице, према оваквом стању ствари, суд верује, да су исти могли држати за истинито оно што су противу прив. тужиоца извели — те их је у смислу

§-а 304 Крив. закона такође ваљало ослободити од оптужбе. Но како инкриминисани написи садрже у себи увредљиве изразе, суд је окривљене огласио кривим за дело увреде §. 52. од IV. Закона о штампи.

Из чланака „Југословенског Народа“ од 7 јануара 1936 године а под насловом „пошто им смета мој честити рад лађају се бедног оруђа и тиме ме нападају“ види се, да је прив. тужилац за скривљеног Ђорђевића навео да је у Нови Сад дошао у својству месарског момка, да је клао божићну печеницу госпође Лазе Марковића, да је о њему писала „Народна свест“ да у његовом раду постоје и криминални документи, да је имао лепих сцена у спору Хофхер-Шранц-Павловић, Елек, Мирков, Гаћеша итд., а за окривљеног Орестијевића пак навео, да је у Нови Сад дошао као и остали колпортери, да није дошао у својству дописника већ као колпортер београдске „Политике“ да се дерао по улицама као што се дерао данас други колпортери „Политика за динар“. Како је овај чланак изашао пре инкриминисаног чланка окривљених, суд је стекао убеђење да су окривљени били изазвани, поступањем приватног тужиоца, те ово узима као извиђачну околност, па применом §-а 64. Закона о штампи, ослобађа их казне за дело увреде.

Што се тиче окривљеног Чампрага, суд је стекао уверење, да исти није имао намеру да вређа и клевета приватног тужиоца, он је само на молбу окривљених овима уступио свој лист, пошто они свога листа нису имали, да им на тај начин да могућности да се од напада приватног тужиоца бране — те је стога ваљало окривљеног Чампрага ослободити оптужбе.

Нови Сад, 2 јануара 1937 г.

Претседник већа:

БОЖИДАР ПЕТРОВИЋ с. р.

Записничар:

РИСТИЋ ВИДА с. р.

Читалачка рубрика

Непролазне улице. Тако је на булевару велико благо да нема пролаза куда би се могло проћи. Од Спомен дома до Лазара Станојевића улице једна је непроходна каљужа. Грађани обилазе и иду улицом Илије Огњановић но и ту је зло. Некоје нове куће направиле су барем некакви тротоар да се може проћи. Али кућевласник број 6 то није учинио. Шта више није ни узравно, те пролазници морају кроз блато, рупе и воду да пролазе. Изгледа да је та кућа прва грађена у тој улици и она на крају број 9 Краљевића Ђорђа, те је збиља чудо

зашто пред те две куће није барем донекле насуте и за пролазнике омогућен пролаз. Неби ли се исти могли упутити да учине да сирота деца незаглибе у жуту навесеву земљу, која је онуда ношена? Мало пажње и обзира па би све било боље. Овако је невадржљиво и срамота за један град, где ради немарности толики страдавају.

Наши портрети

„ДОАЈЕН“

Увек весела, насмејана и — кочоперна. Уосталом, има и право. „Навика је друга природа“, и, код ње је то правило нашло пуну примену. Играјући навике, остала је навика кроз цео живот. Права уметничка душа, без пове, са пуно осећаја и одушевљења, не само за живот на даскама и иза кулиса, него и овај стварни, свакидањи живот, који се тка пред нашим очима.

Искрена и непосредна, она се снашла и у — пензији. Њена живахна природа и душевна свежина нису ишчезали. Она још увек верује да се уметност не може — пензионисати. А она је истинска уметница. У активної служби, уметности је служила свом предашошћу, а данас, ван ње, не може у њој да ужива, јер се до ње тешко долази. Данас је уметност више оличена у пози и своди се на постизавање јефтине ефикате, док је у њено време то била истинска служба богињи Талији. За њу су даске значиле и данас значе живот и свет, и она им је снобовски одана. О њима непрестано мисли. Зли језици кажу, да у одаје где нема пода од паркета и дасака, не улази. Чак не трпи ни мермерну плочу свога омиљеног стола у „Слобода“, него је покрива корицама часописа, у недостатку погодне даске. Изговара се, кажу, да не трпи хладноћу камена, што је доклекло и тачно. Она ведрина, којом она одушевљава њено друштво, заиста посведочава, да је ладноћа никад није тукла. Сви је воле и цене. Она је љубимица свију и, да видите, свесна је тога, али није горда. А баш у томе и лежи њен успех, равнији као и данашњи. Из почасти, она је проглашена „Доајеном“ не само ваједничког стола, него и свих старих и сталних посетилаца „Слободе“. Једино није успела да је ослободу „стопарачке“ таксе. И да видите, не буну се. Пензија јој то омогућује, те са тога није ни покушавала да јој се та привилегија призна.

